Оксана Рутта
Олександр Тарасенко

МІСЦЕВІ ВИБОРИ В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ 25 ЖОВТНЯ 2020 РОКУ: СОЦІОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

В умовах становлення демократичних інститутів у сучасній Україні важливе значення має виборчий процес. Він засвідчує зрілість громадянського суспільства, здатність громади до самоорганізації, до проведення, контролювання й зміцнення демократичних процедур. Чесні, прозорі, відкриті, конкурентні вибори – це базова ознака демократичної країни. Але, демократичні процедури потребують постійного контролю з богу громадських організацій. Для адекватної оцінки ситуації вкрай актуальними є дослідження кожної виборчої компанії науковцями, зокрема, соціологами.

Соціологічний аналіз чергових місцевих виборів в Україні 25 жовтня 2020 р. – вельми актуальна дослідницька проблема. Виборча кампанія проходила в умовах пандемії короновірусу і відповідних певних карантинних застережень щодо публічної діяльності. Цей перший практичний досвід проведення виборів в ускладнених умовах теж потребує теоретичного вивчення й осмислення.

Метою нашого дослідження є комплексний аналіз активності учасників виборчого процесу, (політичних партій, кандидатів), політичної реклами та агітації, результатів досліджень і соціологічних опитувань електоральних настроїв під час передвиборчої компанії та порівняння висновків цього аналізу з результатами місцевих виборів 2020 р. у Чернігівській області.

Для вивчення цієї теми використані, насамперед, соціологічні методи дослідження, як-от: методи збору та аналізу інформації, соціологічного спостереження, соціологічного порівняння. Також використані загальнонаукові методи критичного аналізу, синтезу та узагальнення джерельного матеріалу.

Законодавча база чергових місцевих виборів 2020 р. мала свою особливість. Раніше місцеві вибори, вибори народних депутатів України, президента України проводилися за спеціально прийнятими законодавчими актами. Протягом 2019–2020 рр. в Україні йшла підготовка інтегрованого закону – Виборчого кодексу України, який був прийнятий Верховною радою України IX скликання 19 грудня 2019 р. Виборчий кодекс України – кодифікований законодавчий акт, що визначає гарантії права громадян на участь у формуванні складу представницьких органів державної влади

України, представницького органу влади Автономної Республіки Крим та представницьких органів і виборних осіб місцевого самоврядування, регулює підготовку та проведення різних типів виборів. Структура Виборчого кодексу України складається з 4 книг, 42 розділів, 289 статей. Книга перша: загальна частина, друга – вибори Президента України, третя – вибори народних депутатів, четверта – місцеві вибори і остання складова це – прикінцеві положення.

Згідно з Виборчим кодексом України вибори депутатів сільської, селищної, міської ради (територіальних громад з кількістю виборців до 10 тисяч) проводяться за мажоритарною системою відносної більшості в багатомандатних виборчих округах, на які поділяється територія відповідної територіальної громади. У кожному такому окрузі може бути обрано не менше двох і не більше чотирьох депутатів. Вибори депутатів обласних, районних рад, а також депутатів міських, сільських, селищних рад (територіальних громад з кількістю виборців 10 тисяч і більше) проводяться за системою пропорційного представництва за відкритими виборчими списками місцевих організацій політичних партій у територіальних виборчих округах, на які поділяється єдиний багатомандатний виборчий округ, що збігається з територією області, району, міста, села, селища згідно з адміністративно-територіальним устроєм або територією міської, сільської, селищної територіальної громади.

Вибори сільського, селищного, міського (міста з кількістю виборців до 75 тисяч осіб) голови проводяться за мажоритарною виборчою системою відносної більшості в єдиному одномандатному сільському, селищному, міському виборчому окрузі, що збігається відповідно з територією села, селища, міста згідно з адміністративно-територіальним устроєм або територією сільської, селищної, міської територіальної громади. Вибори міського (міста з кількістю виборців 75 тисяч і більше осіб) голови проводяться за мажоритарною виборчою системою абсолютної більшості в єдиному одномандатному міському виборчому окрузі, що збігається з територією міста згідно з адміністративно-територіальним устроєм або територією міської територіальної громади.

Кількісний склад депутатів місцевих рад залежить від кількості виборців в окрузі: 1) до 10 тисяч виборців – 22 депутати; 2) від 10 тисяч до 30 тисяч виборців – 26 депутатів; 3) від 30 тисяч до 50 тисяч виборців – 34 депутати; 4) від 50 тисяч до 100 тисяч виборців – 38 депутатів; 5) від 100 тисяч до 250 тисяч виборців – 42 депутати; 6) від 250 тисяч до 500 тисяч виборців – 54 депутати; 7) від 500 тисяч до 1 мільйона виборців – 64 депутати; 8) від 1 мільйона до 2 мільйонів виборців – 84 депутати; 9) понад 2 мільйони виборців – 120 депутатів.

Виборчий кодекс України містить гендерну квоту. Це означає, що у кожній п'ятірці списку має бути 2 жінки та 3 чоловіка або навпаки. До того ж, порядок розміщення кандидаток та кандидатів повинен бути таким, аби вони гарантовано пройшли до органів самоврядування.

Голосування на місцевих виборах 25 жовтня 2020 р. вперше проводилася з використанням виборчих бюлетенів нової форми. Це було пов'язано із запровадженням у «Виборчому кодексі України» норми відкритих списків політичних партій – учасників виборчого процесу. Новий формат бюлетенів викликав застереження з боку громадських організацій, побоювання з боку політичних сил, розгубленість виборців. Багато хто вважав, що масове помилкове заповнення виборчого бюлетеня вплине на результати волевиявлення виборців. Тому ЦВК та інші державні установи доклали значних зусиль для поширення усіма засобами інформації щодо порядку заповнення виборчого бюлетеня. Правовою нормою стала постанова ЦВК від 10 жовтня 2020 р. № 366.

Основним джерелом для аналізу передвиборчої кампаній, активності політичних партій та кандидатів, політичної агітації, перебігу загалом місцевих виборів у Чернігівській області була періодична преса: обласні, міські, районні газети. Для аналізу електронних настроїв мешканців Чернігівщини використано результати соціологічних досліджень, проведених насамперед «Соціологічною групою «Рейтинг»», а також матеріали інших соціологічних досліджень, які проводилися на замовлення окремих політичних партій чи кандидатів.

Передвиборча кампанія офіційно стартувала 5 вересня 2020 р. У Чернігівській області кілька партій, що зареєстровані в ЦВК як учасниці виборчих перегонів, одразу активно проявили себе. Насамперед, це місцева партія «Рідний дім», очолювана мером Чернігова В. Атрошенком, Чернігівська обласна організація партії «Наш край», яка себе позиціонувала як місцева політична сила, що відстоює інтереси саме місцевих жителів, обласні організації загальноукраїнських партій «Слуга народу», «Європейська солідарність», «Батьківщина», «За майбутнє», «Опозиційна платформа – За життя», «Радикальна партія Олега Ляшка» та ще кілька менш розкручених партій. Політична передвиборча боротьба на Чернігівщині посилювалася внаслідок проведення довиборів до ВРУ по виборчому округу № 208.

Політична агітація охопила всі сфери публічного простору: телебачення і радіомовлення, періодична преса, агітаційна друкарська продукція, візуальна партійна агітація на рекламних щитах по всіх населених пунктах і на переїздах між населеними пунктами. За аналізом джерел сайту PRK CITY зовнішня політична реклама (особливо великі «білборди») стала найбільше популярною серед політичних партій. Рекламні конструкції були орендо-

вані до кінця жовтня, а вартість цієї оренди досить високо стрибнула. На думку аналітиків, у Чернігівській області налічувалося близько 800 великих рекламних конструкцій (6 х 3 метри). Майже половина з них розташовувалась у Чернігові та його передмісті, а також по трасі Київ – Нові Яриловичи. Оренда, виготовлення і розміщення 1 такого носія зовнішньої реклами у Чернігові коштувала близько 10 тис. грн та в області – близько 7 тис. грн.

На старті передвиборчої кампанії в Чернігівської області лідерство в агітації посіла партія «Рідний дім», яка цим лідерством не поступалася до кінця виборчого процесу. Ця партія значно переважала всі інші. За підрахунком журналістів, на зовнішню рекламу вона витратила понад 1 мільйон гривень у Чернігові та 600 тис. в області. «Рідний дім» також активно користувався платформою місцевого телеканалу «Дитинець».

Близько 1 млн грн на зовнішню рекламу витратили партія «Слуга народу» і «Наш край». Причому, політична реклама партії «Слуга народу» у Чернігові найчастіше мала персональний характер, тобто агітувала за Ю. Тарасовця – кандидата в мери обласного центру. А на рекламних конструкціях області найчастіше можна було прочитати слоган «Україна – це ти». Партія «Наш край» виступала як місцева команда «Господарників та професіоналів». Зовнішня реклама була рівномірна поширена в області.

Наступною партією за рівнем витрат на політичну рекламу дослідники називають партію «Європейська солідарність». Її реклами було чимало, особливо в Чернігові, але витрати меншими, оскільки кандидатка на посаду мера Чернігова М. Рейко завдяки бізнесу і наближеності до бізнес-групи «ВЕНА», на думку аналітиків, могла користуватися її рекламними можливостями. Приблизно 100–500 тис. грн фінансів витратили на політичну рекламу в області інші «основні» політичні сили.

Діаграма 1.

Політична реклама в засобах масової інформації (на телебаченні й радіомовленні) розподілялася більш-менш рівномірно і відповідно до загальних фінансових витрат.

Дещо іншої була ситуація в періодичній пресі. Обласні газети «Деснянська правда», «Гарт», «Чернігівщина», «Деснянка», «Голос Чернігівщини», «Чернігівщина» рівномірно подавали рекламу основних політичних сил у Чернігівській області. У районних періодичних виданнях спостерігалася відмінна тенденція. Вони орієнтувалися на агітацію за конкретних кандидатів. У агітаційних матеріалах здебільшого представлено списки (команди) до районних (об'єднаних територіальних) рад. Серед політичних партій в районних газетах переважала агітація «Рідного дому». При цьому, іноді підкреслювалася виключна роль партії. Так, ми зустрічаємо такі заголовка агітаційного матеріалу: «Партія «Рідний дім» – не одна з багатьох, а єдина з усіх, головна мета якої – розвиток Чернігівщини», або «В Україні створено понад 350 політичних партій, але лише «Рідний дім» – єдина Чернігівська», або «Голосуй за свій Рідний дім!».

Іноді в агітаціях за певні партійні сили і за конкретних кандидатів на шпальтах газет публікувалися виборчі бюлетені з заповненими квадратиками для голосування. Тобто читачам/виборцям наочно демонструвалося, де вони мають поставити в виборчому бюлетені позначки.

Досить активною й численною в районних газетах була агітаційна реклама кандидатів у депутати чи на голови громад представників «Радикальної партії Олега Ляшка». Кожен такий матеріал супроводжувався ситуативною світлиною очільника партії. Напевно, це було пов'язано не лише з вождистським характером партії, а й з балотуванням Олега Ляшка в депутати ВРУ по округу № 208. Так само, агітаційні матеріали в районних газетах завжди містили світлини голови партії «Рідного дому», мера Чернігова В. Атрошенка. Агітаційні матеріали партії «Слуга народу» зрідка супроводжувалися фото президента України В. Зеленського, але натрапляємо на таке гасло: «Обрали президента – підтримуємо його команду». Так само, ми не зустрічаємо світлин П. Порошенка в політичній рекламі «Європейська солідарність». Натомість голова ВО «Батьківщини» Ю. Тимошенко була часто присутня в агітаційних матеріалах.

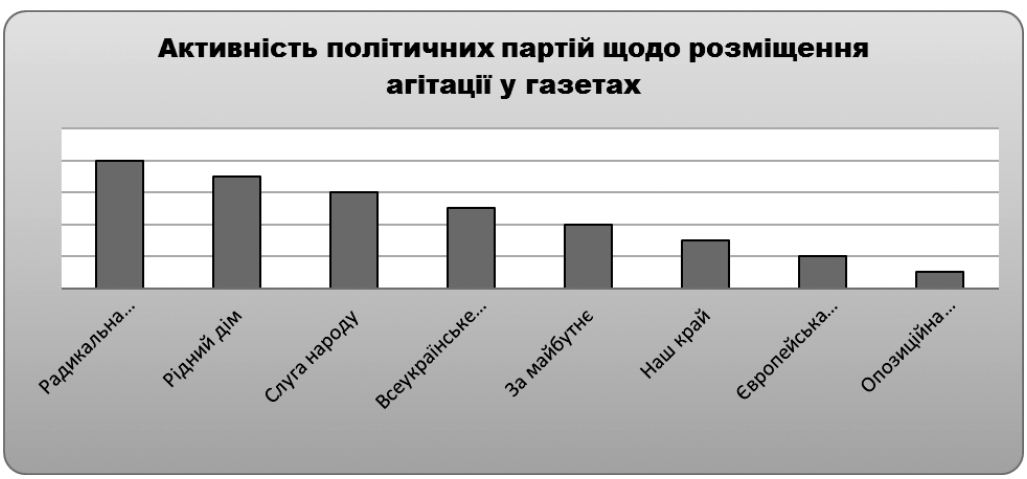
В агітаційній рекламі «Рідного дому» часто обігравалася назва партії на кшталт «Семенівщина – наш рідний дім», або підкреслювався її місцевий характер: «Партія «Рідний дім – партія громад Чернігівщини»». ВО «Батьківщина» в агітації часто позиціонувала себе як «єдина команда». Агітація за кандидатів від «Слуги народу» часто містила загальне гасло партії: «Об'єднаємось», чи «Зробити наші міста успішними, а села заможними можна тільки разом». Але іноді також обігравався слоган партії:

«Зелене світло для Коропської громади». Також, знаходимо характерні назви статей «Побудуємо майбутнє разом» або «Ми – за майбутнє», або «За нами – Майбутнє!» чи «За майбутнє рідної землі», «Не втрать своє майбутнє – зроби правильний вибір!» Одразу стає зрозумілим, яка саме політична сила проводила агітацію.

Чинні депутати чи голови громад, як йшли на переобрання, подавали звітні матеріали про свої досягнення в попередню каденцію. Часто використовувався слоган «Менше політики – більше реальних справ». Агітаційні матеріали експлуатували також місцевий патріотизм. Наприклад, «Радикальна партія Олега Ляшка» і сам очільник партії проголошував: «Не дам перетворити Мену на село». Помітною рисою є велика кількість зображень самого лідера партії поряд із жителями Чернігівщини. До того ж, заголовки таких статей розміщені на перших сторінках газет.

Так само, часто використовувалися актуальні соціальні проблеми регіонів: робочі місця, дороги, світло, медицина, освіта, культура тощо. Наприклад, матеріал із заголовком – «Для ОП-ЗЖ захист соціальних прав людей – головний пріоритет». Агітаційні матеріали партії «Наш край» рясніли програмами і планами перетворення регіонів Чернігівщини, а лідери партії «За Майбутнє» ділилися історіями та рецептами успіху. Загалом, за кількістю опублікованої в районних газетах політичної реклами партія «За Майбутнє» перебувала серед лідерів.

Діаграма 2.

Аналізуючи дані різних рейтингів, помічаємо значні розбіжності в оцінці електоральних настроїв виборців. До того ж, від літа 2020 року (до початку передвиборчої кампанії) та під час виборчої кампанії рейтинги політичних сил і кандидатів змінювалися. Так, на передодні старту виборчої

кампанії лідером рейтингу на виборах до обласної ради була партія «Слуга народу», за яку готові були проголосувати 21,0 % тих, хто визначився і мав намір прийти на вибори. Партію «Рідний дім» тоді підтримували 18,7 %, партію «Батьківщина» підтримували 16,5 %, «Радикальну партію Олега Ляшка» готові були підтримати 12,9 %, партія «Європейська солідарність» за опитуванням отримала б 6,3 %, партія «Опозиційна платформа – За життя» – 6,2 %, партію «Наш край» готові були підтримати 4,4 %, партію «Сила і честь» – 3,1 %. Рейтинг інших політичних сил в Чернігівській області становив нижче 3 %. Але прикметно, що 20 % виборців ще не визначилися зі своїм вибором. Отже, головна боротьба партій-учасниць виборчого процесу мала розгорнутися за ці голоси.

Депутатський склад майбутньої Чернігівської міської ради соціологами передбачався інакше. Однозначним лідером рейтингу була партія «Рідний дім», яку готові були підтримати 46,6 % тих, хто визначився і мав намір прийти на голосування. Партію «Слуга народу» підтримувало 9,9 %, за партію «Опозиційна платформа – За життя» готові були проголосувати 9,8 % виборців, партію «Батьківщина» підтримувало 8,2 %, партію «Європейська солідарність» – 5,8 %, за «Радикальну партію Олега Ляшка» мали віддати 5,5 % голосів від виборців. Рейтинг інших політичних сил, які змагалися за мандати Чернігівської міської ради становив менше 3%. З опитаних 17 % ще не знали за кого будуть голосувати.

Також прогнозованим переможцем у рейтингу кандидатів на мера Чернігова був лідер партії «Рідний дім» В. Атрошенко, якого підтримували 88 % опитаних. Інші кандидати на мера Чернігова мали значно нижчий рейтинг. Так, В. Антошина підтримували 2,0 % опитаних, Ю. Власенка піддержували 1,9 % виборців, за О. Семінського з опитаних віддали свої голоси 1,6 %, А. Поляков та О. Соколов згідно соціологічного опитування набирали по 1,0 % голосів. До них наближалася за рейтингом М. Рейко. Інші кандидати менше 0,5 %. Кількість тих, хто не визначився, обчислювалася 10 %.

У районних газетах рейтинги партій друкувалися не часто. Зазвичай не вказувалося, які само соціологічні організація їх проводили або з покликанням на групу «Рейтинг», не надаючи конкретною інтернет адреси. Природньо, що рейтинги партій і кандидатів (лідерство чи зростання довіри) у районних газетах друкувалися в складі агітаційних матеріалів тих самих партій і кандидатів. Спираючись на авторитетні соціологічні опитування бачимо, що, чим ближче до самих виборів, тим рейтинг партій в Чернігівській області та кандидатів на голови громад вирівнювався й загалом відповідав результатам виборів.

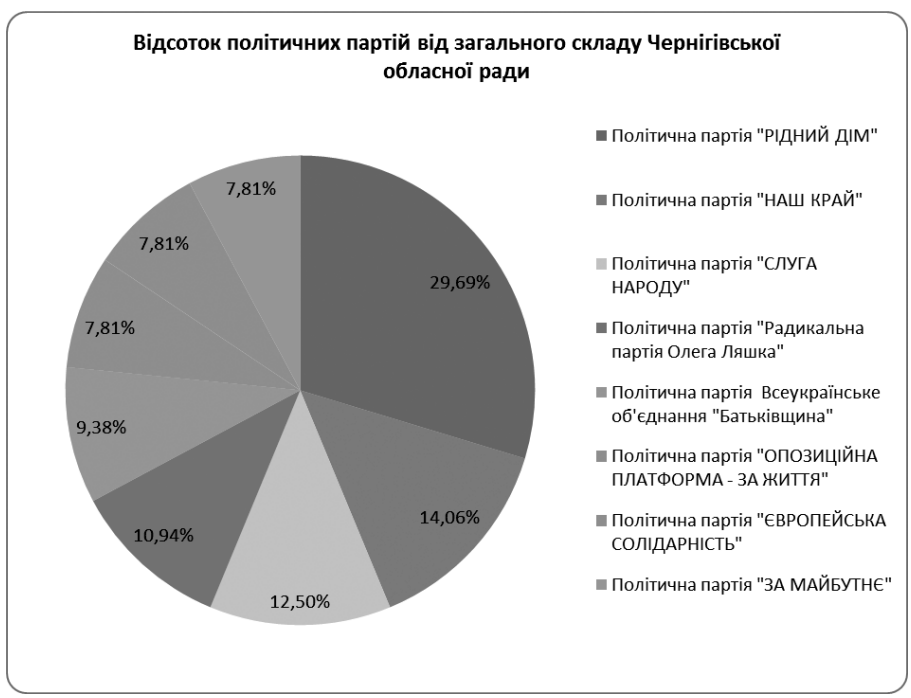
Вибори в Чернігівській області відбулися організовано, без суттєвих порушень. Явка виборців склала 41,64 %. Це більше ніж середній показ-

ник по Україні (36,88 %). Чернігівщину за цим показником випередили лише Волинська (41,89 %), Львівська (43,82 %), Тернопільська (44,68 %) області.

Відповідно до нового Виборчого кодексу України до Чернігівської обласної ради обиралося 64 депутати, до райрад у м. Чернігів та до міської Чернігівської ради обиралося по 42 депутати, до райрад районних центрів обиралося по 26 депутатів.

У виборчих перегонах за крісла депутатів Чернігівської обласної ради брали участь 11 партій. Згідно з встановленими результатами місцевих виборів до Чернігівської обласної ради пройшли представники 8 партій. Переможцем стала партія «Рідний дім». Її представники посіли 19 місць, що складає 30,7 %. Друге місце зайняла партія «Наш край» – 9 мандатів (14,7 %). На третьому місці – партія «Слуга народу» – 8 мандатів (12,5 %). На четвертому – «Радикальна партія Олега Ляшка» – 7 мандатів (11,1 %). ВО «Батьківщина» посіла п'яте місце – 6 депутатів (8,15 %). По 5 депутатів до обласної ради зайшли представники партій «Опозиційна платформа – За життя», «За Майбутнє» і «Європейська солідарність». Такі дані ми отримуємо з сайтів про вибори, зокрема з «Вікіпедії». На основі офіційних даних ЦВК ми уклали діагр. 1, де відсотки відрізняються, але розподіл місць в обласній раді не змінився.

Діаграма 3.

Чернігівським міським головою прогнозовано був обраний В. Атрошенко. Він із великим відривом випередив своїх конкурентів і набрав 77,49 % голосів чернігівців. Зауважимо, що за відсотком набраних голосів, більше за мера Чернігова набрали лише мери м. Дніпро, м. Хмельницький, м. Івано-Франківськ, м. Ізмаїл. Загалом, більшість мерів українських міст були обрані в першому турі виборів. Друге місце в перегонах за крісло мера Чернігова посів представник «ОП-ЗЖ» В. Антошин, третім став Ю. Тарасовець від «Слуги народу», четвертий – О. Соколов від «Нашого краю». Зауважимо, що мером м. Ніжин було обрано представника партії «За Майбутнє» О. Кодолу, мером м. Прилуки представника партії ВО «Батьківщина» Ольгу Попенко, а мером м. Новгород-Сіверський Олега Бондаренка, який 29 жовтня 2020 року помер від короновірусу.

До складу Чернігівської міської ради ввійшли представники 5 партій, які подолали 5% бар'єр. Із значним відривом перемогла партія «Рідний дім» – 58,05 % (26 депутатських місць), партія « Слуга народу» – 7,92 %, партія «Наш край» – 7,49 %, «ОП-ЗЖ» – 6,83 %, «Європейська солідарність» – 6,16 %, яким дісталося по 4 депутатських місць.

Таблиця 1.

	Чернігівська міська рада	**% голосів**
1	Політична партія «Рідний дім»	58,05 %
2	Політична партія «Слуга народу»	7,92 %
3	Політична партія «Наш край»	7,49 %
4	Політична партія «Опозиційна платформа – За життя»	6,83 %
5	Політична партія «Європейська солідарність»	6,16 %

На відміну від Чернігівської міської ради в регіональних міських і районних радах партія «Рідний дім» не здобула перемоги, хоча загалом і в середньому по області її депутати займають 37 % мандатів. Найбільша кількість депутатських мандатів зафіксована в Чернігівській міській раді – 26, а найменша – у Борзнянській міській раді (3).

На другій позиції за результатами виборів опинилася партія «Наш Край» із 20 % мандатів. Найбільше представників цієї партії (8) пройшло до Бахмацької міської ради. Найменше місць, по 2, зайняли представники «Нашого Краю» у Прилуцькій та Сновській міських радах.

Третє місце в списку «призерів» за результатами виборів за політичною партією чинного президента «Слуга народу» – 18 %. Корюківська міська рада має 12 депутатській мандатів від цієї партії і це найбільша цифра серед інших рад. Мінімальний кількість депутатів від «Слуги народу» зайшла до Бахмацької та Ічнянської міських рад – по 2. Із 15% загалом обраних до

міських рад четверту позицію зайняла політична партія ВО «Батьківщина». Найбільше, 9 представників цієї партії, увійшло до Прилуцької міської ради. По 2 депутатських мандати, найменше, мають Менська та Новгород-Сіверська міські ради. Закриває рейтинг політична партія «Опозиційна платформа – За життя» із 11%. По 5 депутатів від цієї партії увійшло до Ніжинської та Семенівської міських рад. Це – найбільший показник. По 2 представника партії зайняли свої місця в Борзнянській та Сновській міських радах. Серед районних рад значну підтримку виборців «Рідний дім» здобув у Чернігівській районній раді – 37,04 %. Розподіл позицій між іншими партіями показано в табл. 2.

Таблиця 2.

	Чернігівська районна рада	**% голосів**
1	Політична партія «Рідний дім»	37,04 %
2	Політична партія «Наш край»	12,96 %
3	Політична партія «Слуга народу»	11,11 %
4	Політична партія «ОП-ЗЖ»	9,26 %
5	Політична партія «Європейська солідарність»	9,26 %
6	Політична партія ВО «Батьківщина»	7,41 %
7	Політична партія «Радикальна Партія Олега Ляшка»	7,41 %
8	Політична партія «За Майбутнє»	5,56 %

Партія «Рідний дім» здобула найбільшу підтримку також у Новгород-Сіверській районній раді, хоча і не набагато випередивши своїх основних конкурентів, що видно з табл. 3.

Таблиця 3.

	Новгород-Сіверська районна рада	**% голосів**
1	Політична партія «Рідний дім»	18,42%
2	Політична партія «Слуга народу»	15,79%
3	Політична партія «ОП-ЗЖ»	13,16%
4	Політична партія «Наш край»	13,16%
5	Політична партія «За Майбутнє»	10,53%
6	Політична партія ВО «Батьківщина»	10,53%
7	Політична партія «Радикальна партія Олега Ляшка»	10,53%
8	Політична партія «Європейська солідарність»	7,89%

А от у Ніжинській районній раді перемогу здобула партія «Наш край». Інші партії розподілили місця згідно з табл. 4.

Таблиця 4.

	Ніжинська районна рада	**%голосів**
1	Політична партія «Наш край»	19,05%
2	Політична партія «Рідний дім»	16,67%
3	Політична партія «Слуга народу»	14,29%
4	Політична партія «Радикальна партія Олега Ляшка»	11,90%
5	Політична партія «ОП-ЗЖ»	9,52%
6	Політична партія ВО «Батьківщина»	9,52%
7	Політична партія «Європейська солідарність»	9,52%
8	Політична партія «За Майбутнє»	9,52%

У Корюківській районній раді переможцем стала партія «Слуга народу». Тоді як представники ВО «Батьківщина» і партії «За Майбутнє» не увійшли до складу ради. Інші партії розподілили місця згідно з табл. 5.

Таблиця 5.

	Корюківська районна рада	**% голосів**
1	Політична партія «Слуга народу»	23,68%
2	Політична партія «Рідний дім»	21,05%
3	Політична партія «Радикальна партія Олега Ляшка»	18,42%
4	Політична партія «Наш край»	15,79%
5	Політична партія «Європейська солідарність»	10,53%
6	Політична партія «ОП-ЗЖ»	10,53%

Адміністративно-територіальний поділ Чернігівщини визначає 24 селищні громади. На місцевих виборах було відповідно обрано 24 селищних голови. Проаналізувавши офіційні дані ЦВК, можна стверджувати, що по Чернігівській області лідируючими стали самовисуванці та представники політичній партії «Рідний Дім». Вони були обрані головами Дмитрівської, Лосинівської, Понорницької, Ладанської, Малодівицької, Гончарівської та Куликівської селищних рад а також головами Сосницької, Коропської, Добрянської, Любецької, Михайло-Коцюбинської, Ріпкинської та Седнівської селищних рад.Друге місце за результатами виборів посіла партія «Наш край». 4 її представники очолили Холминську, Парафіївську, Березнянську, Козелецьку громади. З невеликим відривом третю сходинку довіри виборців зайняла політична сила чинного президента «Слуга народу». 3 селищні голови – Талалаївської, Деснянської, Олишівської громад – від цієї політсили. Третю позиції зайняли одразу 3 партії: «ОП – ЗЖ», ВО «Батьківщина» і «За Майбутнє». Селищні голови Варвинської, Линовицької,

Срібнянської громад є членами цих партій відповідно. Рейтинг довіри виборців представлений на діагр. 4.

Діаграма 4.

Жителі 17-х сільських громад Чернігівщини обирали своїх голів. 7 обраних сільських голів – Плисківської, Вертіївської, Крутівської, Мринської, Новобачанської, Талалаївської та Яблунівської громад – є самовисуванцями. На другій позиції рейтингу довіри опинилася політсила «Рідний дім». Це голови Височанської, Іванівської, Київської, Киселівської, Новобілоуської та Тупичівської сільських громад. Вполовину менше, 3 представників партії «Наш Край» обрали головами Комарівської, Макіївської та Кіптівської сільських рад. І лише 1 голова, Сухополов'янської сільської громади, став представник партії ВО «Батьківщина». Рейтинг довіри демонструє діагр. 5.

Діаграма 5.

У межах України явка на місцевих виборах 2020 року була рекордно низькою: за даними ЦВК, тільки 37% українців прийшли на дільниці і проголосували. Це на 10% менше, ніж на аналогічних виборах у 2015 році. Явка виборців по Чернігівській області склала 41,64 %. Вочевидь на низьку явку виборців вплинула пандемія короновірусу.

Висновки. Проаналізувавши дані результатів місцевих виборів 2020 року в Чернігівській області ми дійшли висновку, що найбільш успішними були партії, які вели досить активну передвиборчу кампанію. Таких партій можна назвати 5. Загалом, 8 політичних сил потрапили до різних органів місцевого самоврядування. Прикметно, що попру потужну агітаційну кампанію «Радикальної партії Олега Ляшка», вона зайняла низькі позиції у районних та міських радах, і середній показник партія має в обласній раді. Така ж ситуація і щодо міських, сільських і селищних голів: лише один міський голова є представником «Радикальної партії». Абсолютно протилежна ситуація склалася щодо місцевої партії «Рідний Дім». За офіційними результатами місцевих виборів, представники цієї політсили отримали найбільше мандатів у обласній, районних та міських радах. Також міські, сільські, селищні голови в більшості є представниками саме цієї місцевої партії. Підсумовуючи, можна стверджувати, що витрачені ресурси і безпосереднє поширення агітматеріалів стали одним із успішних факторів здобуття прихильності виборців для партії «Рідний Дім». Порівняльний аналіз яскраво про це свідчить.

Джерела

1. Виборчий кодекс України: чинне законодавство із змінами та доповненнями станом на 17 вересня 2020 р. Київ: Алерта, 2020. 402 с.

2. Виборчий кодекс України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text

3. Постанова ЦВК від 10 жовтня 2020 року № 366 «Про роз'яснення щодо порядку заповнення виборчого бюлетеня з виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у місті, сільських, селищних рад, сільських, селищних, міських голів». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0366359-20#Text

4. Постанова Верховної Ради «Про призначення чергових місцевих виборів у 2020 році (від 15 липня 2020 року)». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/795-20#Text

5. Про початок виборчого процесу місцевих виборів 25 жовтня 2020 року (від 30 серпня 2020 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0208359-20#Text

6. Місцеві вибори в Україні 2020. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/

7. Місцеві вибори в Чернігівській області 2020. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/

8. Результати виборів до Чернігівської міської ради. URL: http://che.cn.ua/index.php/all-news/item/4458-rezultaty-vyboriv-do-chernihivskoi-miskoi-rady

9. Рейтинг партій по витратам на рекламу перед виборами в Чернігівській області. URL: http:// https://www.unn.com.ua/uk/news/1894730-vulitsya-politiki-khto-z-partiy-naybilshe-vitrativ-na-zovnishnyu-reklamu-v-oblasti

10. Сайт ЦВК. URL: https://www.cvk.gov.ua/
11. 208 округ: суспільно-політичні настрої. URL: http://ratinggroup.ua/ research/ regions/208_okrug_obschestvenno-politicheskie_nastroeniya.html
12. «Батьківщина». URL: https://ba.org.ua/
13. «Європейська солідарність». URL: https://eurosolidarity.org/
14. «За майбутнє». URL: https://zamajbutne.com.ua/
15. «Наш Край». https://nashkray.org/ru/
16. «Опозиційна платформа – За життя». URL: https://zagittya.com.ua/ua
17. «Радикальна партія Олега Ляшка». URL: http://liashko.ua/
18. «Рідний Дім». URL: https://ridnyjdim.uz.ua/
19. «Слуга Народу». URL: https://sluga-narodu.com/
20. Бахмацька райрада. URL: https://bakhmach-mr.gov.ua/
21. Бобровицька райрада. URL: https://bobrovycka-gromada.gov.ua/
22. Городнянська райрада. URL: https://gormr.gov.ua/
23. Ічнянська райрада. URL: http://ichnya.cg.gov.ua/
24. Корюківська райрада. URL: http://koryukivka-rada.gov.ua/
25. Менська райрада. URL: http://mena.cg.gov.ua/
26. Ніжинська райрада. URL: https://nizhynrada.gov.ua/
27. Новгород-Сіверська райрада. URL: http://ns-mrada.cg.gov.ua/
28. Носівська райрада. URL: http://nosgromada.cg.gov.ua/
29. Прилуцька райрада. URL: http://pryluky.cg.gov.ua/
30. Семенівська райрада. URL: https://semenivka-gromada.gov.ua/
31. Сновська райрада. URL: https://snovmr.gov.ua/
32. Чернігівська райрада. URL: https://www.chernigiv-rada.gov.ua/

Галина Грищенко

НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ АЛГЕБРИ І ПОЧАТКІВ АНАЛІЗУ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

Головною характеристикою людини, що відрізняє її від інших живих істот, є діяльність. У процесі діяльності розвивається і змінюється сама людина, розкриваючи свої приховані сили та потенційні можливості. Фундаментальним процесом підготовки людства до виконання будь-якого виду діяльності виступає навчання. У профільній школі основою взаємодії під час навчання є навчально-дослідницька діяльність, спрямована на розвиток навчально-дослідницьких умінь учнів, що формують майбутню здатність людини до виконання цілого ряду розумових і практичних дій.

Актуальним питанням сьогодення профільної української школи є всебічний розвиток учня, здатного до пізнання світу, ризику, інновацій та від-